

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Catechismvs, Dat is, De Christelijcke leeringhe/ in
maniere van t'samen-sprekinghe tusschen den Meester
ende den Discipel**

Coster, Franciscus

T'Antvverpen, 1607

Vande sonden.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39385

Van de sonden.

M. Wat is sonde?

D. Dat-men doet / sprek / oft pepst / teghen de wet oft wille Godts.

M. Hoe vele sorten van sonden zijnder?

D. Twee : erf-sonde / ende daedelijcke sonde.

M. Wat is d'Erf-sonde?

D. Daer alle menschen mede ontfanghen ende ghebozen worden / deur de eerste ouer-tredinghe onses vaders Adam.

M. Hoe can dit gheschieden?

D. Ghelijck als pemant een sondigh werck doet / soo gheschiedt inde siele groote veranderinghe: want de wille keert hem van Gode / de siele wordt berooft van de claer-blinckende gratie Godts / ende krijght een duysternisse ende smette: welke dinghen maecten d' inwendighe sonde / blijuende in den mensche oock nae dat het sondigh werck ghedaen is ende deur-by: al-soo oock onse eerste vader Adam / ouer-tredende het ghebodt des Heeren / deur d' eten van eenen appel / en heeft niet alleen hem seluen berooft van de gratie Godts / ende synen wille af-ghakeert van Gode / ende inwendighe sonden ontfanghen: maer oock alle menschen / die uyt hem ghebozen zijn / ende doen in hem waren. Want deur die oock hadde hy die gratie ontfanghen. Dus comen wy al ter werelddt sonder Gods gratie / die ons alleen kinderē Gods maect / ende die wy behoorden te hebben.

M. Wat is de werckelijcke oft daedelijcke sonde?

D. Die de mensche selue metter daedt deur synen vryen wille doet.

M. Wacr

M. Waer mede doet de mensch sonde?

D. Met ghepeysen/woorden/ ende wercken.

M. Zijn de quade ghepeysen al-tijdt sonde?

D. Neen-ly: want als wy die hebben teghen onsen danck/ ende ons beste doen om die te wederstaen/ en sondighen wy hier deur niet/ maer wy verdienen eer.

M. Wanneer zijn dan de ghepeysen sonde?

D. Ten eersten/ als ons die behaghen/ ende als wy om die te vol-bzengen consent gheuen. 2. Als men willens ende wetens daer op blijft peysen/ om ghenoghte daer uyt te nemen: al ist/ dat men die metter daedt niet en wilt vol-bzenghen. Ende dese ghepeysen zijn dood-sonden/ als sy van eenighe saken zijn die op dood-sonde verboden is.

M. Wanneer is quaedt ghepeys noch sonde?

D. Als men die ghevoelende ende bemerkende/ onachtsaem is te weder-staen: ende dan is de sonde groot/ nae dat d' onachtsaemheyt groot is.

M. Hoe vele sorten van werckelijcke sonden zijnder?

D. Twee: te weten/ Dagheelijckche sonde/ ende Dood-sonde.

M. Wat is Dood-sonde?

D. Al wat gheschiedt teghen de liefde Gods/ ende onsen naesten.

M. Wat doet de Dood-sonde?

D. Sy berooft den mensche van de gratie Gods/ ende maecht hem Gods vbandt. 2. Sy maecht de deughdelijcke wercken onprofytelijck tot het eeuwich leuen. 3. Sy sluyt den hemel. 4. Sy opent de helle. Ende daer-om wordt sy doodelijck gheheeten/ om dat sy de siele doodet/ benemende haer het leuen der gratien.

M. VVat

M. VVat is Daghelijcksche sonde?

D. Die niet en gheschiedt teghen de liefde Gods/ oft van onsen naesten: hoe wel dat-se gheschiedt teghen den wille Godts.

M. En ist dan al gheen doodelijcke sonde, t'gene dat teghen den wille Godts gheschiedt?

D. Peen't: Want ghelijck vele ghebreken ende onmanierlijckheden mis-haghen den vader in sijnen sone / daer hy hem nochtans niet om en ont-erft: alsoo oock zijnder vele ghebreken in ons die Gode mis-haghen / die nochtans de eeuwige pijnne der hellen niet en verdienen/ welke verdient wordt van elke dood-sonde.

M. VVat doet dan de daghelijcksche sonde?

D. Drij dinghen: 1. Sy maectt ons roudet inde liefde Godts. 2. Sy bereydt den mensche tot doodelijcke sonde. 3. Sy verdient tijdelijcke pijnne hier/ oft hier nae- maels te lijden.

M. VVat heet ghy Hoofd-sonden?

D. Daer vele andere sonden uyt spruyten: hoe wel sy som-tijds maer daghelijcksche sonden en zijn.

M. Hoe vele zijnder?

D. Seuen. Te weten: 1. Hoouerdigheyt. 2. Gierigheyt. 3. Onreyscheyt. 4. Rijdt. 5. Gramschap. 6. Gulligheyt. 7. Traegheyt.

M. VVat sonden comender uyt Hoouerdije, oft ydel glorie?

D. Dese seuen: 1. Beroemen van quaedt. 2. Pleuswigheyt vinden. 3. Gheueplicheyt. 4. Hardneckigheyt. 5. Tweedraght. 6. Twist. 7. Onghesoorlaemheyt.

M. VVelcke comen uyt Gierigheyt?

D. Dese seuen: 1. Ombermhertigheyt. 2. Ongherustheyt des herten. 3. Gheweldt. 4. Bedrie-

4. Bedrieghelijcke woorden. 5. Valsche eeden.
6. Bedrogh in wercken. 7. Verraderije.

M. Wat sonden spruyten uyt Oncuyscheydt?

D. Dese acht: 1. Verblindthepdt des herten.
2. Haestelijck yet doen / niet ghebzuypkende be-
quame middelen. 3. Onverdachtelijck doen / niet
pepsende watter uyt volgē magh. 4. Ongestapelt-
hepdt in sijne proposten. 5. Eyghen liefde. 6. Haet
Gods. 7. Liefde ende affectie tot dit teghenwoz-
digh leuen. 8. Vzeese des toe-comenden leuens.

M. Wat is Nijdt?

D. Een vzoefhepdt van veur-spoedt onses nae-
stens / midts vzeese onser verminderunghe.

Welck zijn haer dochters?

D. Dese vijue: 1. Murmuratie. 2. Achter-clap.
3. Verheughen in den teghen-spoedt sijns nae-
stens. 4. Bedroeft zijn in des naestens veur-
spoedt. 5. Sijnen naesten haeten.

M. Wat sonden spruyten uyt Gramschap?

D. Dese ses: 1. Spytighepdt. 2. Op-gheblasent-
hepdt. 3. Roepen oft tieren. 4. Godt lasteren.
5. Versmaedthepdt sijns naestens. 6. Kijugie.

M. Hoe vele sorten van grammoedighe
zijnder?

D. Vier. 1. Die haest gram worden / maer ter-
stondt ghepaept. 2. Die laet ende niet haest gram
en worden / maer houden de gramschap langhe.
3. Die haest gram worden / ende niet haest ghe-
paept / die d'arghste zijn van allen. 4. Die niet
haest gram en worden / ende terstondt ghepaept /
ende dese zijn de beste.

M. Hoe sondicht-men in Gulsigheydt?

D. In vijf manieren: 1. Etende oft dzinckende
te vzoegh. 2. Oft onbehoorlijcke spijse. 3. Oft te
leckerlijck

leckerlijck berepdt. 4. Oft te vele. 5. Oft te haestelijck.

M. Wat sonden comen uyt Gulsigheydt?

D. Dese vijue: 1. Verduyfsterthept des verstandts. 2. Onnuttighe blijdschap. 3. Vele claps. 4. Duple woorden. 5. Onreynigheydt.

M. Wat sonden spruyten uyt Traegheydt?

D. Dese ses: 1. Wan-hope. 2. Cleyn-moedigheydt. 3. Onachtsaemhept. 4. Argheydt. 5. Cozselheydt. 6. Verstroythept.

M. Welck zijn de deughden contrarie den hoofdt-sonden?

D. 1. God-moedigheydt. 2. Mildheydt. 3. Cerbaerheydt. 4. Liefde. 5. Verduldigheydt. 6. Matigheydt. 7. Neerstigheydt.

M. Wat zijn Vremde sonden?

D. Die wy deur ons seluen niet en doen / maer deur pemanden anders / die wy daer toe verwillighen / oft verwecken.

M. Hoe vele zijnder?

D. Neghen: De neghen Vremde sonden al-dus gheschieden /

Deur Raden / Beschermen / ende Ghebieden /
Prijzen / Mede-deplen / ende Behaghen /
Niet straffen / Niet beletten / Niet ouer-dragen.

M. Wat heet ghy sonden teghen den heylighen Gheest?

D. Die recht zijn teghen de goedttheydt Godts: die den H. Gheest toe-gheschreuen wordt.

M. Welck zijn die?

D. Wan-hopigh zijn van Godts ghenaden /
Op die te beroemen sonder wel-daden /
De bekende waerheydt te bestrijden /
De gratie sijns naestens te benijden /

Obstinaet/ende Sonder berouw onbedreeft/
Zijn les sonden teghen den H. Gheest.

M. Hoe zijn dese teghen de goedthyt Gods?

D. Om dat sy niet alleenlyck en benemen de gratie Godts / het welck van alle dood-sonden ghedaen wordt: maer oock de middelen/ om de gratie Godts te vercrighen. Want niemant en can daer toe ghecomen/ sonder hope / vreesse/ kennisse der waerheyde/ende berouw van sonden. Welcke middelen worden deur dese sonden verworpen.

M. Worden dese sonden oock in dit leuen vergheuen?

D. Gheen sonde en can soo groot zijn / Godt almaghtigh en vergheeft-se / als wy onseluen bekeeren: maer dese sonden worden daer-om onvergheuelijcke sonden ghesheeten / om dat-se de middelen van de vergiffenisse verworpen. Gheelijcker wijs de siechte ongheneselijck is / als de trancke alle medecijnen ende remedien versmaedt ende verworpt.

M. Hoe vele zijn de Roepende sonden?

D. Vier: Te weten: Al willens onrechtelijck pe-
manden dood-slaen/
Oncupfcheydt teghen nature ghedaen/
Verdrucken de armen/weduwen ende weesen/
Des werck-mans loon achter-houden sonder
vreesen.

M. Waer-om heeten die Roepende sonden?

D. Want van dese sonderlingh in de H. Schrif-
ture staet / dat sy wrake roepen veur Gode: soo
om haer boosheydt in haer seluen / soo om haer
onrechtveerdighedyt teghen den armen naesten/
wiens clachten Godt onse vader bermhertighlyck
hoort:

hoort : ende dese sonden doek dic-wils in dit le-
uen plagh te straffen.

M. Van wien wordt de mensch tot sonden ghe-
broght?

D. Van drij vijanden sijner sielen : te weten/
1. Den duvel. 2. De wereltd. 3. Het vleesch. On-
der de welke de duvel de principaelste is : die de
wereltd / dat is wereldsche menschē / gebuyckt als
sijne dienaers / ende het vleesch als sijn instrumēt.

M. Deur wat middelen valt de mensche in
sonden ?

D. Ten eersten / comen quade ghepeysen / daer
nae volghet quaede behaghen / ten lesten / t'consent
vol-mascht de sonden.

M. Hoe comen de quade ghepeysen ?

D. Meesten-deel deur onse vijf sinnen niet wel
bewaert : te weten. 1. Sien. 2. Hoozen. 3. Rie-
ken. 4. Smaecken. 5. Gheboelen : want deur die
comen sy inde drij crachten der sielen : te weten /
1. in't verstandt / die de ghepeysen ontfanght.
2. in de memorie / die-se bewaert. 3. in den wille/
die het behaghen neemt ende consent gheeft.

M. Wat sal ick doen , om alle sonden wel te
schouwen ?

D. Het ghene dat de Wijse-man met dese woor-
den vermaent : *In allen v wercken peyst op v uyt-
ste, soo en sult-dy inder eeuwigheydt niet sondighen.*

M. Welck zijn de uytterste ?

D. Dit zijn de vier uytterste den menschen bes-
chreuen :

Doodt / Dordeel / Helle / ende het Eeuwich leuen.
Deerste twee ouer-comen allen menschen / het
derde alle die in dood-sonde steruen / het vierde al-
len die in Godts gratie vā deser wereltd sreyden.